

SUOMEN KUVATAIDEPSYKOTERAPIA ry:n KUVATAIDEPSYKOTERAPIAN JA KUVATAIDETERAPIAN EETTISET OHJEET

Kuvataidepsykoterapian ja kuvataideterapian määritelmät

Suomen Kuvataidepsykoterapia ry:n määritelmässä kuvataidepsykoterapia koskee kuvallisen itseilmaisun käyttöä. Sen mukaan kuvataidepsykoterapia on psykoterapian erityismuoto, jossa vuorovaikutus tapahtuu yhdistämällä kuvallinen ja sanallinen ilmaisu. Kuvataidepsykoterapiassa mielikuvat saavat visuaalisen konkreettisen hahmon kuvataiteen menetelmällä. Kuvataidepsykoterapiassa tutkitaan sekä kuvallisen itseilmaisun prosessia että kuvallista tuotosta; niihin liittyviä tunteita, muistoja ja ajatuksia. Kuvataidepsykoterapiaa voidaan toteuttaa kaikkien keskeisten psykoterapian teoriasuuntausten mukaisesti.

Silloin kun on kyse psykoanalyttisesta kuvataidepsykoterapiasta, se täyttää kaikki psykoanalyttisen psykoterapian keskeiset periaatteet. Kuva usein auttaa tunnistamaan tiedostamattomampia puolia itsestä lisäten siten syvemmän tason itsetuntemusta. Kuvan tutkimisella kuvataidepsykoterapiassa ja unen tutkimisella psykoanalyttisessä psykoterapiassa on monia yhtäläisyyksiä.

Kuvataidepsykoterapiaa toteuttaa vähintään erityistason psykoterapeutti-koulutuksen ja kuvataidepsykoterapiaan täydennyskoulutuksen saanut ammattihenkilö. Sitä toteutetaan sekä yksilö- että ryhmäkuvataidepsykoterapiana ja potilas voi saada siihen Kelan kuntoutustukea.

Suomen Kuvataidepsykoterapia ry:n mukaan kuvataideterapia on psykoterapeuttinen hoitomuoto, jossa vuorovaikutus asiakkaan ja taideterapeutin välillä tapahtuu yhdistämällä kuvallinen ja sanallinen kommunikaatio. Tavoitteena on edesauttaa asiakkaan/potilaan luovuutta ja siten psyykkistä hyvinvointia. Tähän sisältyvät mm. tunteiden käsittelykyky, itsetuntemus, puhumisen ja keskustelemisen taidot ja erityisesti ryhmäkuvataideterapiassa sosiaaliset taidot.

Kuvataideterapia soveltuu kaikenikäisille mielenterveyden ongelmien ja kriisien sekä neuropsykologisten ongelmien hoitoon ja kuntoutukseen. Kuvataideterapiaa toteutetaan yksilö-, ryhmä- ja perheterapiana.

Kuvataideterapia ei edellytä kuvataiteellista erityisosaamista. Tärkeintä on asiakkaan oma halu ja kiinnostus käyttää kuvailmaisua hoidossaan.

Kuvataideterapian menetelmiä voidaan käyttää myös mielenterveyden ja sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisyssä, edistämään ja tukemaan lasten ja nuorten kehitystä sekä aikuisten toiminta- ja työkykyä. Sen menetelmät soveltuvat myös työnhajukseen ja työyhteisöjen kehittämiseen.

Kuvallisen ja sanallisen ilmaisun osuus vaihtelee asiakkaan kommunikaatio- vaikeuksista, psyykkisistä ja somaattisista ongelmista riippuen. Kuvataideterapia on usein lisähoitomuoto tukien muuta psykiatrista ja somaattista hoitoa ja kuntoutusta.

Kuvataideterapiaa toteuttaa menetelmään koulutuksen saanut, useimmiten sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

1. Kuvataidepsykoterapeutin ja kuvataideterapeutin koulutus
2. Kuvataidepsykoterapia- ja kuvataideterapiasuhte
3. Ammatillisuus
4. Moniammatillinen yhteistyö ja suhde ympäröivään yhteiskuntaan
5. Tutkimus

1. Kuvataidepsykoterapeutin ja kuvataideterapeutin koulutus

Kuvataidepsykoterapian ja kuvataideterapian opiskeluryhmiä koottaessa pyritään jo valintavaiheessa valitsemaan alalle soveltuvimmat hakijat. Tästä syystä suositellaan, että opiskelemaan hakeutuvia haastattelee ainakin kaksi kouluttajaa/henkilöä henkilökohtaisesti. Sen lisäksi hakija kirjoittaa hakemuksensa liitteeksi, osana hakuprosessia, oman näkemyksensä elämähistoriastaan. Hakijan henkilöhistoriaa koskevat tiedot hävitetään hakuprosessin jälkeen tai hakijan halutessa ne palautetaan hänelle.

Kuvataidepsykoterapeutin ja kuvataideterapeutin tulee huolehtia kuvataidepsykoterapian tai kuvataideterapian koulutusohjelman jälkeen jatkuvasta lisäkoulutuksesta, seurata ammattikirjallisuutta ja mediaa sekä pitää yhteyttä muihin samassa ammatissa työskenteleviin ottamalla osaa seminaareihin, konferensseihin tai työpajoihin. Kuvataidepsykoterapeutti ja kuvataideterapeutti käyttävät työssään kuvataidepsykoterapiaa ja kuvataideterapiaa koskevaa teoreettista tietoa ja tutkimusta sekä ammatin harjoittamisesta saatua käytännön kokemusta. Kummankin erityisalan teoreettinen ja kliininen tieto ja menetelmät kehittyvät jatkuvasti. Sen vuoksi ammattiipiireissä tulee jatkuvasti keskustella ammattieettisistä periaatteista.

2. Kuvataidepsykoterapia- ja kuvataideterapiasuhte

Asiakkaan/potilaan ja kuvataidepsykoterapeutin tai kuvataideterapeutin vuorovaikutussuhteen tavoitteena on sekä yksilöllisessä hoitosuhteessa että ryhmässä asiakkaan/potilaan terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen ja ylläpitäminen käyttämällä erilaisia kuvallisia ilmaisumenetelmiä sanallisen ilmaisun ohella. Kuvataidepsykoterapian ja kuvataideterapian tavoitteet ovat aina myös yksilöllisiä. Kuvataidepsykoterapeutin ja kuvataideterapeutin tulee tehdä työtään asiakkaan/potilaan edun mukaisesti, suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti yhteistyössä asiakkaan/potilaan ja vajaavaltaiten kohdalla hänen edunvalvojansa kanssa.

Kuvataidepsykoterapeutin ja kuvataideterapeutin tulee kunnioittaa asiakastaan/potilastaan riippumatta hänen kansallisuudestaan, uskonnostaan, maailmankatsomuksestaan, poliittisesta näkemyksestään, rodustaan, väristään, iästään, sukupuolestaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan, yhteiskunnallisesta asemastaan, sairaudestaan tai vammastaan. Hän ei saa käyttää hyväkseen asiakastaan/potilastaan taloudellisesti, seksuaalisesti, sosiaalisesti tai muulla tavoin.

Ennen terapiasopimuksen tekemistä kuvataidepsykoterapeutin ja kuvataideterapeutin tulee yhteistyön alussa käyttää ja kehittää arviointimenetelmiä, jotka auttavat häntä ymmärtämään ja huomioimaan asiakkaan/potilaan tarpeita ja yhteistyösuhdetta. Myös arviointimenetelmiä käytettäessä tulee toimia ammatillisesti ja tarvittaessa käyttää arviointiin työnohjausta.

Kuvataidepsykoterapeutti ja kuvataideterapeutti tekevät terapiasuhteen alussa molempia osapuolia, alaikäisen kohdalla myös vanhempia, sitovan, mieluiten kirjallisen sopimuksen. Sopimus sisältää tietoa terapian puitteista: missä paikassa ja miten hoito tai kuntoutus toteutetaan ja mitä välineitä käytetään yhdessä sovittujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Sovitaan terapiatapaamisen kesto ja tiiviys sekä alustava

arvio terapiaprosessin pituudesta. Niin ikään sovitaan taidetuotosten säilytyksestä terapiasuhteen aikana ja sen päättyessä. Kuvataidepsykoterapia- ja kuvataideterapiasuhte perustuu ehdottomaan luottamukseen.

Kuvataidepsykoterapeutti ja kuvataideterapeutti hoitavat ja kuntouttavat asiakkaita/potilaita yhteiskunnan sosiaali- ja terveydenhuollon lakeja ja asetuksia noudattaen. Kuvataidepsykoterapeutti ja kuvataideterapeutti noudattavat lakia salassapitovelvollisuudesta.

2. Ammatillisuus

Kuvataidepsykoterapeutti ja kuvataideterapeutti ovat vastuussa työkyvystään ja ammatillisesta pätevydestään. Toimiessaan terapeutti on tietoinen omista tarpeistaan, asenteistaan ja arvostuksistaan sekä omasta ammattiroolistaan asiakassuhteessa. Hän ei käytä väärin valtaansa tai asemaansa potilaan riippuvuussuhteen ja luottamuksen kustannuksella. Hän tarkastelee kriittisesti työtapaansa ja tunnistaa myös omat rajoituksensa.

Kuvataidepsykoterapiassa tai kuvataideterapiassa tulee hoitaa vain sellaisia henkilöitä, joille kyseinen menetelmä soveltuu. Kuvataidepsykoterapeutilla tai kuvataideterapeutilla on oikeus/ velvollisuus kieltäytyä kuvataideterapian toteuttamisesta, mikäli hän ammatillisen kokemuksensa perusteella arvioi, ettei kuvataidepsykoterapia tai kuvataideterapia ole tarkoituksenmukaista tai siitä voi aiheutua riskejä tai haittaa asiakkaalle/potilaalle. Tarvittaessa terapeutti pyrkii ohjaamaan asiakasta/potilasta saamaan muita terveyden- tai sosiaalihuollon palveluja.

Kun kuvataidepsykoterapeutti tai kuvataideterapeutti esittelee menetelmänsä antamia mahdollisuuksia hoitomuotona kirjallisesti tai suullisesti, tulee hänen kertoa myös koulutuksestaan ja työkokemuksestaan. Hänen ei pidä vertailla itseä muihin henkilöihin eikä luvata erityistuloksia. On myös tärkeää kertoa minkälaisin menetelmin ja minkälaisiin ongelmiin hoidolla pyritään vaikuttamaan.

Kuvataideterapeutin koulutusohjelma antaa valmiudet käyttää taideterapian menetelmiä omassa työssä työyhteisössä osana potilaan/asiakkaan kokonaisuhoitoa ja/tai kuntoutusta jatkuvan työhohjauksen alaisuudessa. Kaikille kuvataidepsykoterapeutille ja kuvataideterapeutille suositellaan työhohjausta.

Työhohjaajalla on lupa ohjaustilanteissa tutustua potilaan taidetuotoksiin. Opettajana, tutkijana ja työhohjaajana toimivan tulee jatkuvasti kouluttautua, jotta hänen välittämänsä tieto on ajanmukaista, tarkkaa ja tasokasta. Hänen tulee pitää yllä omaa ammattitaitoaan. Sama henkilö ei voi olla yhtä aikaa ohjattavan työhohjaaja ja hänen psykoterapeuttinsa. Suomen taideterapiayhdistyksen luottamus- ja toimihenkilöillä on salassapitovelvollisuus Suomen kuvataideterapiayhdistyksen toimessa saamistaan luottamuksellisista, henkilöitä koskevista tiedoista.

3. Moniammatillinen yhteistyö ja suhde ympäröivään yhteiskuntaan

Kuvataidepsykoterapeutti ja kuvataideterapeutti hoitavat ja kuntouttavat asiakkaita/potilaita yhteiskunnan sosiaali- ja terveydenhuollon lakeja ja asetuksia noudattaen sekä lisäksi kunkin työpaikan/organisaation ohjeistusten mukaisesti. Osallistuessaan julkiseen keskusteluun kuvataidepsykoterapiasta ja kuvataideterapiasta terapeutin tulee tiedostaa, ottaako hän osaa siihen yksityishenkilönä/toimipaikkansa

edustajana vai jonkin organisaation tai ryhmän edustajana kuten esimerkiksi Suomen Kuvataideterapiayhdistys ry:n jäsenenä.

Kuvataidepsykoterapeutti ja kuvataideterapeutti vastaavat tekemästään työstä henkilökohtaisesti pyrkien samalla hyvään yhteistyöhön muiden hoitoon osallistuvien kanssa. Tehdessään yhteistyötä muiden ammattihenkilöiden kanssa terapeutti arvioi omaa ja muiden toimintaa ja ammattitaitoa/pätevyyttä tehtäviin nähden. Hän edistää avointa keskustelua asiakaskeskeisen moniammatillisen työn tavoitteista ja menettelytavoista. Hän kunnioittaa omaa ja muiden asiantuntijuutta, näkemystä ja pätevyyttä. Hoitoyhteisöissä ja sairaaloissa jokaisella hoitotiimin jäsenellä on hoitovastuu ja työntekijöiden päivittäinen, keskinäinen tiedonjakaminen on osa asiakkaan/potilaan kokonaisuhoitoa.

Kuvataidepsykoterapeutilla ja kuvataideterapeutilla on alueensa alansa? erityisosaajana sekä mahdollisuus että vastuu tehdä tunnetuksi menetelmäänsä kuvallisen ja sanallisen kommunikaation yhdistäjänä vuorovaikutuksessa.

Moniammatillisessa yhteistyössä tulee toimia sen hyväksi, että kuvataidepsykoterapia ja kuvataideterapia ovat asiakkaan/potilaan käytettävissä tasavertaisina hoitomuotoina muiden ohella.

4. Tutkimus

Kuvataidepsykoterapeutteja ja kuvataideterapeutteja koskevat yleiset tutkimustyötä varten laaditut ammattieettiset lait ja periaatteet. Tutkimusta tekevän on kunnioitettava tutkittavia ja myös tutkimusasetelman on täytettävä eettiset normit. Tutkimuksesta saadun tiedon dokumentoimisen ja julkistamisen yhteydessä on tutkittavien anonymiteetti turvattava. Mikäli tutkimuksessa tai opiskelussa käytetään potilasasiakirjoja tai taidetuotoksia, tulee potilaan tietää, miten niitä käytetään. Potilasasiakirjoja tai taidetuotoksia ei eettisin perustein ole lupa esittää muille kuin potilaan hoidosta vastaaville henkilöille ilman potilaan antamaa kirjallista suostumusta.

Kuvataidepsykoterapiaa tai kuvataideterapiaa koskeva tutkimussuunnitelma tulee hyväksyttävä eettisellä toimikunnalla.

LUPA TAIDETUOTOSTEN KÄYTTÖÖN

Minä _____

annan kuvataideterapeutti / kuvataidepsykoterapeutti

luvan käyttää kuvataidepsykoterapiassa / kuvataideterapiassa (hoitopaikka)

ajalla _____ tekemiäni taidetuotoksia

kuvataideterapian/kuvataidepsykoterapian

- julkaisutoiminnassa (määrittele mahdollisimman tarkasti/ terapeutti täyttää)

- tutkimustoiminnassa (määrittele mahdollisimman tarkasti/ terapeutti täyttää)

- opetustyössä (määrittele mahdollisimman tarkasti/ terapeutti täyttää)

edellyttäen, että henkilöllisyyteni ei paljastu eikä töitani käytetä mihinkään muuhun tarkoitukseen.

Halutessani voin perua tämän luvan kirjallisesti.

Paikka ja aika

Allekirjoitus

Nimen selvennys